

Dette er en antologi af samtidige i Danmark udgivne artikler om Vesttyskland under den iskolde kolde krig samlet af Holger Terp¹. Den oprindelige skrivemåde er bevaret, men der er skred i satsen på grund af det ændrede papirformat og ændret typografi.

En ny tysk politik

Af Lorenz Knorr² [1964]

Under en konference i Frankfurt am Main den 7.-8. juni i år diskuterede ca. 700 personer fra alle lag af befolkningen tilhørende forskellige partier mulighederne for at finde frem til et fælles alternativ til Bonns politik: En ny moderat tysk forståelsespolitik på såvel det udenrigspolitiske og forsvarspolitiske område som indenrigspolitisk, økonomisk, socialt og kulturpolitisk. Diskussionen herom går videre, men der foreligger allerede forslag til grundlaget for en sådan politik, som Lorenz Knorr, vicepræsident i det vesttysk politiske parti »Friedenunion« i det følgende kommenterer.

For kort tid siden erklærede præsident Johnson i et interview i et af de tyske illustrerede blade: »I fredens interesse vil vi komme Sovjet i møde på halvvejen - og hvis det er nødvendigt, mere end på halvvejen.« Denne siden Cuba-krisen så betegnende holdning af USA's regering er ikke blot et signal om de nødvendigheder, som faren for gensidig udryddelse i tilfælde af en atomkrig medfører, men må også forstås som en klar opfordring til Bonnregeringen om endelig at løsgøre sig fra den kolde krigs stivhed for selv at tage konkrete skridt i retning af en verdenspolitisk afspænding. Det er typisk, at det verdenspolitiske tøjvær skulle ende ved Tysklands grænser.

1 En god tysk oversigt er Michael Schmid: Die Friedensbewegung in der Bundesrepublik Deutschland von 1945 – 1982. <http://www.lebenshaus-alb.de/magazin/004900.html>

2 Tysk politiker, journalist og antifascist født i 1921. Graf von Westphalen og Lorenz Knorr grundlægger die Deutsche Friedensunion (DFU) i december 1960. Sabotør af våben og våbentransporter i 1930erne. For fascistisk krigsret i 1942.

Interview: <http://www.resistance-archive.org/en/node/95>

Blandt hans forfatterskab er "Geschichte der Friedensbewegung in der Bundesrepublik" fra 1983. "Aufklärung, Frieden, Antifaschismus" fra 1981, "Vom Wettrüsten zur Abrüstung" fra 1978, "NATO: Geschichte, Strategie, Atomkriegsplanung" fra 1985 og Gegen "Hitler und Henlein Antifaschistischer Widerstand unter den Sudeten und in der Wehrmacht" fra 2008 samt en række artikler i tidskrifterne Frit Danmark og Miniavisen.

Den uden for parlamentet stående opposition i Forbundsrepublikken har for længst udarbejdet et program som under hensyntagen til den verdenspolitiske udvikling ville være egnet til at lede Vesttyskland ud af den blindgade, som den kolde krig og Adenauers falske politik har manøvreret Bonn-regeringen ind i.

Ingen territorialkrav

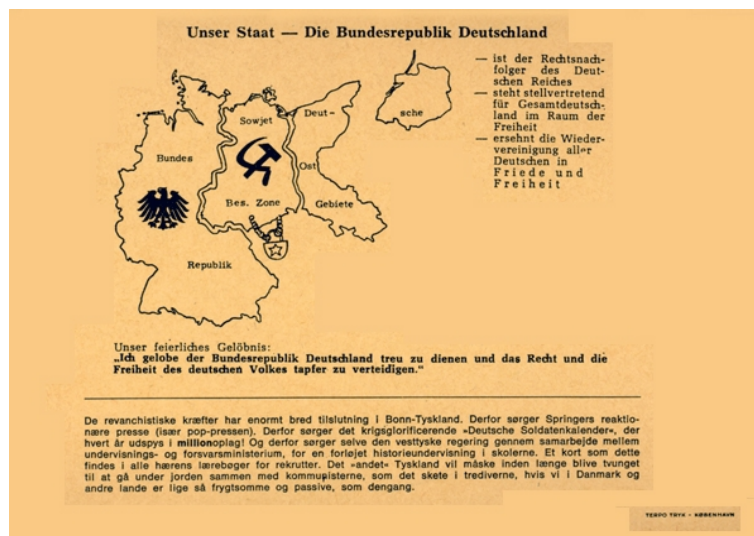
I den sidste tid har man ofte hørt Bonn-politikere udtale, at Washingtons afspændingspolitik ikke måtte true tyske krav. Disse krav sigter efter en genoprettelse af de tyske grænser af 1937, som den nye kansler selv udtalte den 21.3.1964 - eller sågar de tyske grænser fra slutningen af 1938. Men netop disse krav er afgørende for, om den kolde krig skal høre op eller slå om i en varm krig.

Tilhængerne af en ny tysk politik har forlængst slået fast, at kravet om grænserne af 1937 ville betyde, at de der blev overfaldet af Hitler-generalerne og terroriseret af SS selv skulle betale for den 2. verdenskrig. Den 2. verdenskrig blev ikke tabt af de østeuropæiske folk, men af Tyskland - altså må Tyskland også betale for den 2. verdenskrig. Den eneste realistiske holdning må derfor være, at Oder-Neisse-grænsen må betragtes som endelig.

En erklæring fra Bonn herom ville straks mildne krisetilstanden i Mellemeuropa og fjerne årsagen til den ikke uberettigede østlige modpropaganda mod den vesttyske revanchisme. I forbindelse med erklæringen om, at Oder-Neisse-grænsen må betragtes som den uundgåelige følge af den af Tyskland påbegyndte og tabte krig, måtte man som en politisk restitution til de østeuropæiske folk genoprette de diplomatiske forbindelser med Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn og Balkanlandene. De politiske relationer i Europa, som blev afbrudt af den kolde krig, kunne således atter normaliseres.

Ingen atomvåben til Hitler-generalerne

Opgivelsen af territorialkravene står i forbindelse med oprustningen og den eventuelle atomare bevæbning af Vesttyskland, for oprustningen er den magtpolitiske baggrund for grænsekravene. Netop Tyskland skulle på grund af sin historie have mere årsag end noget andet land til at opfordre de nuværende atommagter til at und-

lade at videregive atomhemmelighederne og atombomben til andre lande.

»Med en tiltagende udbredelse af de stadig kraftigere taktiske kernevåben, som tilmed bliver stadig lettere at transportere, kan ingen mere være sikker på, at der ikke i en politisk spændt situation indtræder en sådan tilfældig begivenhed, som udløser katastrofen,« sagde lord Home i Geneve.

En overenskomst om ikke at videregive atomhemmeligheder og atomvåben gennemhulles imidlertid af den multilaterale atomstyrke (MLF), som jo gennem bagdøren giver ikke-atommagterne mulighed for som medlemmer af atomklubben at sætte fingeren på atomknappen. Det er netop Vesttyskland, der særlig stræber herefter - og netop Vesttyskland må aldrig få del i det atomare ansvar.

Det ville være en farlig illusion at tro, at man gennem MLF ville få kontrollen over det vesttyske militærpotentiel. Den hidtidige NATO-praksis beviser det modsatte. At NATO ikke har kontrollen over Bonn, viser Bonns vægring mod ethvert forsøg på afspænding. Nej, Hitler-generalerne har vundet indflydelse over NATO. Det er som med troldmandens lærling, som påkaldte ånderne, men ikke kunne tæmme dem.

En tysk deltagelse i MLF ville på en fatal måde give Hitler-generalerne mulighed for igennem militær afpresning at opnå en genoprettelse af Tysklands grænser af 1937. Derfor må en ny tysk politik give afkald på medbestemmelsesret, besiddelse, lagring eller fremstilling af atomvåben. En erklæring fra Bonn herom ville bidrage væsentlig til fredeliggørelse af Mellemeuropa.

Vejen til afrustning

Afspændingen i Mellemeuropa ville blive fremmet ved en ikke-angrebspagt mellem NATO og Warszawa-pagten. Man siger ganske vist, at medlemmerne af De Forenede Nationer efter chartaet har givet afkald på magtanvendelse. Men intet af de to Tysklande er medlem af FN. Og i øvrigt, når militæret ikke stiller sig tilfreds med at kunne dræbe alle mennesker een gang, men er stolte over USA's mulighed for at kunne dræbe alle mennesker 100 gange, så skulle der vel ikke være noget at indvende mod en fredspolitik, der giver en dobbelt eller tredobbelt fredssikring.

En sådan ikke-angrebspagt kræver kontrol. 2-300 kilometer øst og vest for demarkationslinien skulle der oprettes kontrolstationer på flyvepladser, jernbaneknudepunkter og vigtige vej skæringer til sikring mod overraskelsesangreb.

Straks efter afslutningen af en ikke-angrebspagt skulle der under kontrol af de to verdensmagter gennemføres forhandlinger om en trinvis afrustning i Mellemeuropa og oprettelse af et kollektivt europæisk sikkerhedssystem. Man kunne som forudsat i Gomulka-planen begynde med fastfrysningen af atombevæbningen. Den derefter følgende atomare tilbagetrækning fra Mellemeuropa ville i de interkontinentale raketters tidsalder ikke være vanskeligt for de to verdensmagter. En trinvis kontrolleret afrustning af de konventionelle våben under bibeholdelse af militær ligevægt mellem øst og vest kunne fortsætte, så at man risikofrit i 1969 kunne ophæve NATO- og

Warszawa-pagten.

Det engelske arbejderpartis leder Wilson har herom erklæret: »Hvad vi ville søge i forhandlingerne, skulle være en omhyggelig kontrolleret og af vej et formindskelse af styrkerne og våbnene, indbefattet tilbagetrækning af fremmede tropper fra Mellemeuropa. I intet stadium ville ligevægten blive forstyrret til ugunst for nogen af de to parter.« Den britiske afrustningsekspert Noel-Baker har i et nylig udkommet skrift påvist, hvorledes en sådan militært udtyndet zone ville animere de to verdensmagter til at fremme en almindelig afrustning i verdensmålestok.

En indre tysk afspænding er nødvendig

En af de største hindringer for en afspænding i Mellemeuropa er Bonns vægring mod at oprette et normalt sagligt forhold til den anden tyske stat som følge af illusionen om, at det engang skulle være muligt at tilslutte DDR til Vesttyskland. Ingen jordisk magt kan imidlertid ophæve Tysklands deling, hverken med magt, afpresning eller forhandling, da den bestående tilstand er en følge af de to verdensmagters militære ligevægt, man må affinde sig med den, hvad enten man er indforstået med den eller ej. Viljen til Tysklands genforening - som er noget helt andet end kravet om DDR's betingelsesløse tilslutning til forbundsrepublikken - skal ikke derfor opgives - tværtimod.

Man skulle også affinde sig med den historiske logik, der siger, at der ikke kan tænkes noget samlet Tyskland, hvor Hitler-generalerne kommanderer, hvor nazi-juristerne sidder i dommersædet, hvor SS-erne i »Forfatningsbeskyttelsen« forfølger ærlige demokrater og antifascister, hvor svært belastede naziembedsmænd er statssekretærer, og hvor Hitlers krigsøkonomer er ledere af industrien og derved sætter deres præg på det politiske liv. Et sådant samlet Tyskland kan ikke mere tænkes.

Det er for øjeblikket ikke et spørgsmål om juridisk anerkendelse af DDR, det drejer sig om at bringe de mellemstatlige forbindelser på en saglig basis og sikre et minimum af fællesskab i genforeningens interesse.

Fællestyske forhandlinger er påkrævede

Så længe officiel kontakt mellem de to regeringer ikke er mulig, skulle en række overenskomster i fælles interesse kunne gennemføres på embedsmandsplan. Passersedel-overenskomsten for Berlin i julen er modellen herfor. En øgning af den interzonale handel, udveksling af blade, fællestyske ungdomssammenkomster, udveksling af kulturgrupper og videnskabsmænd, fællestyske sportsforanstaltninger og meget andet ville styrke de fællestyske forbindelser. Med tydelig henvisning til sådanne overenskomster sagde USA's ambassadør i Bonn, McGhee, for nylig, at stadige øst-vest kontakter er forudsætningen for løsningen af mindre spørgsmål og øger mulighederne for klaring af større problemer. Uden kontakter, ingen løsninger. Uden løsninger, en truende fastfrysning og krigsfare.

I Bonn udtalte man, at man ikke tænkte på at forhandle med Ulbricht - muren og pigtråden midt gennem Tyskland gjorde sådanne samtaler umulige. Man glemte, at muren i Berlin og pigtråden ned gennem Tyskland er resultater af den kolde krig, og at man må overvinde denne, såfremt man ønsker, at muren og pigtråden skal miste deres nuværende betydning.

En ny Tysklandspolitik kan gå ud fra Kennedy's formel om »Forandring gennem tilnærmelse« og fra senator Fulbrights formulering om, at man i stedet for gamle myter og eventyr skal se på realiteterne og lære at tænke det utænkelige (og gøre det).

Et forbund imod de kolde krigere

En ny tysk politik på det økonomiske område måtte først og fremmest rette sig imod den økonomiske blokdanelse, som i højeste grad er bestemt af den kolde krig. En fri verdenshandel betyder ikke blot en ophævelse af den økonomiske diskriminering af udviklingslandene, men også en afvikling af de meningsløse embargo-liste.

Den gradvise omstilling fra rustning til fredsproduktion forudsætter, at øst og vest i fællesskab fastslår hele verdens konsum- og industribehov, for i fællesskab at kunne dække det. På den måde er en krisefri omstilling af den vestlige rustningsindustri til fredsøkonomi mulig. På det indenrigs- og retspolitiske område måtte en ny tysk politik først og fremmest gøre en ende på forberedelserne til den såkaldte nødlov-givning, som medfører indskrænkninger og opgivelse af de demokratiske grundrettigheder. I realiteten en krigslovgivning værre end den de vestlige lande praktiserede under krigen, som Bonn nu søger at gennemføre i fredstid.

Samtidig med sikringen af de demokratiske rettigheder, måtte samtlige belastede tidligere nazi-embedsmænd fjernes fra deres nuværende stillinger, for med for-dækte fascister kan intet demokrati gennemføres.

Naturligvis måtte der også gøres ende på sindelagsjustitsen og forfølgelsen af enhver politisk opposition. Det forbudte kommunistiske parti måtte atter gøres legalt. Finanspolitisk ville en forringelse af den parasitære rustningsindustri bidrage til stabilisering af valutaen og de frigjorte rustningsmilliarder kunne anvendes til ophævelse af socialpolitiske og kulturpolitiske mangler. Tyngdepunktet kunne derved fra det tyske sværd overføres til tysk flid og ånd.

Realiseringen af en sådan ny tysk politik afhænger på den ene side af, om det i valgkampen før forbundsdagsvalget i 1965 lykkes at bryde Bonns fællesskab med de kolde krigere ved at skabe et fællesskab mellem alle afspændingsvillige kræfter i alle Bonner partierne imod de kolde krigere, under deunion: splittet opmarch, men samlet slag. På den anden side er den afhængig af, om udlandet erkender faren og chancerne og er behjælpeligt med at isolere de kolde krigere, i stedet for som hidtil at støtte dem.

Sikkerhedspolitiske tendenser i enkelte vesteuropæiske lande

a. Forbundsrepublikken Tyskland

1. Den vesttyske regering og alle i forbundsdagen repræsenterede partier - omfattende ca. 94 % af den tyske vælgerbefolkning - går ind for en sikkerhedspolitik, der bygger på fortsat medlemskab af NATO. I regeringen Brandts tiltrædelseserklæring af 28. oktober 1969 hedder det således, at NATO også i fremtiden er garantien for Forbundsrepublikkens sikkerhed.

Denne enighed har udviklet sig, siden socialdemokraterne i slutningen af 50'erne ændrede deres stilling til Atlantpagten. Før dette tidspunkt var den tyske sikkerhedspolitik stærkt omstridt, idet ikke blot SPD, men også store dele af befolkningen, der ikke var politisk engageret, var imod tysk deltagelse i NATO og mange -specielt i de første år efter krigen - var imod genoprettelse af et tysk forsvar (således den nuværende tyske forbundspræsident). Denne modstand er nu svundet ind til at omfatte spredte grupper uden nogen virkelig betydning i tysk politik. Der er derfor i dag ro om den tyske sikkerhedspolitik, og debatten om sikkerhedsspørgsmål indskrænker sig for det meste til en diskussion om enkeltspørgsmål.

2. Stærkt medvirkende til denne udbredte enighed om tysk sikkerhedspolitik er Tysklands særlige stilling som et delt land. Hensynet til Vestberlin, tilstedeværelsen af betydelige sovjetiske tropestyrker i den anden del af Tyskland og den stadige ophidselseskampagne mod Forbundsrepublikken fra Østlig, især østtysk, side er faktorer, som alle virker til fordel for tilslutningen til en politik, der bygger på tysk medlemskab af NATO. De kræfter, der i sin tid trak i modsat retning, især reaktionen på nederlaget og ønsket om at skabe et neutralt, forenet Tyskland er aftaget i styrke, efterhånden som årene er gået, og mulighederne for en genforening i en overskuelig fremtid er blevet mindre og mindre. Hvis der skulle opstå en helt ny situation, hvor en tysk genforening eller et snævert samarbejde mellem Øst- og Vesttyskland kom inden for mulighedernes rækkevidde, ville den sikkerhedspolitiske problematik naturligvis igen stille sig anderledes, og tilhængerne af en neutralitetspolitik ville påny få vind i sejlene.

3. I dag kommer modstanden mod den officielle tyske sikkerhedspolitik især fra venstreradikal, pacifistisk og nationalistisk side - således som tilfældet er i de fleste vesteuropæiske lande. Der er dog den væsentlige forskel, at kommunismen og venstreradikalismen i det hele taget som følge af Tysklands særlige situation er betydelig svagere her end i andre vesteuropæiske lande. Ved forbundsdagsvalget i september 1969 fik det venstreradikale Aktion Demokratischer Fortschritt (der bl. a. omfatter kommunister og det pacifistiske parti Deutsche Friedensunion) således kun 0,6 % af stemmerne. Af væsentlig større betydning - dog mest som forstyrrelsesfaktor [sic] ved organisering af demonstrationer o. l. - end denne politiske organisation er den såkaldte »Aussenparlamentarische Opposition«, der i Forbundsrepublikken som andetsteds har sin vigtigste støtte i ungdommen, især blandt studenterne, samt i venstreintellektuelle kredse. Disse strømninger er i deres generelle venstreradikale politiske tendens fjendtligt indstillet til NATO-politikken, men er dog ikke i første række rettet mod denne. De repræsenterer derfor hovedsagelig kun en indirekte opposition til den officielle sikkerhedspolitik og gør sig i det store og hele ikke meget gældende i sikkerhedsdebatten ...

4a Danmarks holdning til de forskellige forslag til et vesttysk forsvarsbidrag

I erkendelse af Atlantpagtlandenes generelle militære underlegenhed på det europæiske kontinent og af den i særdeleshed for de skandinaviske medlemslande risikofyldte situation, som bestod i, at Slesvig-Holsten i realiteten var et militært tomrum, gik den danske regering fra begyndelsen ind for de tanker, der fremkom om en tysk deltagelse i Vesteuropas forsvar under fornøden kontrol. De forsøg, man fra dansk og norsk side havde gjort for at få placeret flere styrker i Slesvig-Holsten, var forblevet resultatløse, bortset fra et britisk tilsagn om placering af en motoriseret styrke på 800 mand stationeret syd for den dansk-tyske grænse. Denne styrke sammen med en norsk brigade på ca. 4.000 mand og et dansk kontingent på 1.000 mand stationeret i Itzehoe var alt, hvad der i 1950 stod til rådighed for forsvaret af Slesvig-Holsten og dermed Danmarks sydgrænse.

Da spørgsmålet om et tysk forsvarsbidrag første gang kom til behandling på Atlantrådets møde i september 1950 i forbindelse med forslaget om etablering af en fælles forsvarsstyrke i Europa, udtalte udenrigsminister Gustav Rasmussen den 26. september, at den danske regering erkendte nødvendigheden af at inddrage alle tilgængelige hjælpeklender i Vestens forsvar, ligesom den var enig i, at det amerikanske forslag åbnede mulighed for at udøve en sådan kontrol med udviklingen af Tysklands militære kræfter, at de dertil knyttede betænkeligheder tabte i vægt over for de mere tungtvejende hensyn, der talte for at søge at drage nytte af Forbundsrepublikkens defensive styrke til forsvar af Europas frihed. Det skal her nævnes, at Danmark i de første år efter 1945, da der endnu bestod håb om en snarlig øst-vestlig stormagtsenighed om Tysklands fremtidige ordning, havde været tilhænger af Tysklands fuldstændige afrustning.

Efter Atlantrådets møde i Bruxelles den 18. og 19. december 1950 anmeldte forsvarsminister Harald Petersen i folketinget den 25. januar 1951 og i landstinget den 26. januar 1951 forslag til en rigsdagsbeslutning, i henhold til hvilken rigsdagen gav sin tilslutning til, at regeringen på Danmarks vegne havde tiltrådt de på Det nordatlantiske Råds møder i Bruxelles vedtagne beslutninger om oprettelse under Den nordatlantiske Traktats organisation af en fælles forsvarsstyrke i Europa, hvori vesttyske styrker kunne deltage, samt om udnævnelse af en øverstkommanderende for forsvarsstyrken.

Forsvarsministeren kom i sin forelæggelsestale i folketinget den 30. januar 1951 ind på en række betragtninger over dansk forsvars opgaver og på NATO's forsvarsstrategi i særlig relation til Nordeuropa. I denne sammenhæng skal fremhæves følgende afsnit af talen:

»Under forhandlingerne den 17. oktober i fjor her i tinget fastslog den daværende udenrigsminister, at den vigtigste opgave for de danske styrker altid måtte være at forsvare selve Danmark. Hvis Danmark skulle medvirke til oprettelsen af en fælles hær, må den være en garant også for Danmarks forsvar. Den daværende udenrigsminister udtalte endvidere, at det er en selvfølge, at regeringen vil arbejde for, at der ved den endelige

udformning af planen bliver taget hensyn ikke blot til den fælles interesse: at sikre freden i hele det nordatlantiske område, men tillige til Danmarks særlige interesser. Nu da den endelige udformning af planen er bragt et stort skridt videre, uden dog i detaljer at være gennemført, ligger det da nær at spørge, om dette hensyn til Danmarks særlige interesser er taget.

For at besvare dette spørgsmål vil det være nødvendigt for mig kort og i meget store linier at komme ind på visse strategisk betonedede betragtninger. Nu er det imidlertid sådan, at det militærtekniske indhold af dokumenter, som vedtages i Atlantpagtråd og -komiteer, ifølge sagens natur er behæftet med en vis fortrolighedsklausul. På den anden side er det regeringens opfattelse, at det for den danske befolknings forståelse af nødvendigheden af de foranstaltninger, der her er tale om, og de deraf følgende byrder er af stor betydning netop fra denne talerstol at kommentere og uddybe den diskussion, som daglig finder sted i offentligheden, bl. a. i dagspressen - alt naturligvis inden for den ramme, som det nævnte fortrolighedshensyn fastsætter.

Jeg kan tage mit udgangspunkt i en presseudtalelse, fremsat af den amerikanske forsvarsminister Marshall efter Atlantpagtmødet i Washington den 31. oktober 1950, hvori det bl. a. hedder - jeg udbeder mig tilladelse til dette og nogle andre citater:

»Vedrørende spørgsmålet om, hvor forsvarslinien skal ligge, kan det oplyses, at dette ganske særlig angår Danmarks og Norges hele placering inden for Atlantsystemet. Forsvaret må lægges østover, hvis medlemskab af Atlantpagten skal have nogen strategisk mening og indeholde en effektiv garanti for Norge og Danmark.«

Det vil heraf ses, at den så stærkt omtalte diskussion, om et vesteuropæisk forsvar skal lægges ved Rhinen eller, som det populært udtrykkes, ved Elben - d.v.s. »østover« -, naturligt i selve starten har været det centrale punkt i forbindelse med udformningen af planerne. Det er indlysende, at spørgsmålets afgørelse i høj grad hænger sammen med, hvor stærke styrker der vil være til rådighed for Vesteuropas forsvar. At man har besluttet sig til at stræbe i den af general Marshall antydede retning, kan vel umiddelbart ses af beslutningen om at søge Vesttyskland delvis genoprustet for at kunne levere bidrag til den fælles vesteuropæiske hær. Jeg kan endvidere i denne forbindelse erindre om vestmagternes erklæring om, at et angreb på Vesttyskland ville være at betragte som et angreb på dem selv. Dette var yderligere en understregning af, at et eventuelt forsøg på at gentage manøvre fra Korea i Tyskland ville betyde et uheldeligt brud på verdensfreden.

Jeg må måske i samme forbindelse minde om en udtalelse, som formanden for Atlantpagtens militærkomité, den amerikanske overgeneral Bradley, for nylig har fremsat. Generalen siger bl. a.:

»Vi håber, at et fyldestgørende forsvar vil hindre enhver aggression i fremtiden, men vi vil ikke tillade en fjende at erobre Vesteuropa, så at vi på ny skal stå over for at måtte befri vore venner.«

Hvis det lykkes at lægge forsvaret frem mod øst, hvorved bl. a. Nordtyskland vil blive inddraget i det forsvarede område, ses det ganske umiddelbart, at man herved opnår dækning af den jyske halvø, hvilket vil være af vital betydning for forsvaret af Dan-

mark. Landforsvaret af Jylland vil herved kunne lægges frem til den fælles front i Tyskland, hvorved det naturligvis vil vinde overordentligt i styrke. Denne strategi indebærer endvidere den meget betydelige fordel for forsvaret af Danmark, at man ikke på forhånd overlader en eventuel fjende kyststrækninger i den vestlige del af Østersøen, hvorfra angreb kan føres frem mod de danske øer og bælteerne, ligesom en eventuel fjende ikke vil kunne placere luftbaser tæt syd for den danske grænse.

Man vil af disse betragtninger se, at Jyllands forsvar er intimt forbundet med Nordtysklands forsvar. Denne hovedbetragtning vil kunne få væsentlig betydning for placeringen af de danske styrker ud fra hensynet til den større strategi. Men naturligvis er det indlysende, at Jylland også vil kunne angribes fra søen eller luften, hvorfor der må sikres rimelige styrker til forsvar af den jyske halvø over for mulige invasionsforetagender ad sø-eller luftvejen. På samme måde må naturligvis de til øernes forsvar afsatte styrker forblive på de danske øer.«

Forslaget til rigsdagsbeslutning henvistes af folketinget til et udvalg, der den 2. februar 1951 afgav betænkning.

Udvalgets flertal (Socialdemokratiet, Venstre og Det konservative Folkeparti) udtalte om den del af forslaget, der vedrørte et tysk forsvarsbidrag:

»Det er naturligt, at der i et land som Danmark, der tre gange i løbet af de sidste 100 år er blevet angrebet af Tyskland, gør sig stærke betænkeligheder gældende ved, at Tyskland på ny bevæbnes. Udvalgets flertal er imidlertid af den opfattelse, at disse betænkeligheder må vige for hensynet til nødvendigheden af at udnytte enhver mulighed for at styrke Vesteuropas forsvar og dermed Danmarks forsvar.

Udvalgets flertal har taget i betragtning, at der ikke er tale om en oprustning af Tyskland, men kun om, at vesttyske styrker kan indgå som led i den fælles forsvarsstyrke. Man har bemærket sig, at samtlige de Atlantmagter, der under den anden verdenskrig blev besat af Tyskland: Norge, Belgien, Frankrig, Holland og Luxembourg, har tiltrådt tanken om tyske styrkers deltagelse i fællesforsvaret, samt at Frankrig, der har indbudt til en konference i Paris mellem samtlige europæiske Atlantmagter med observatører fra USA og Canada om etablering af en europæisk hær, har opfordret Vesttyskland til på lige fod med de andre magter at deltage i denne konference.«

Et mindretal (Det radikale Venstres medlem af udvalget) afgav følgende udtalelse om denne del af forslaget:

»Mindretallet ser med stor betænkelighed på, at Danmark tiltræder planerne om at udruste tyske styrker som led i det påtænkte europæiske fællesforsvar. For det første, fordi det tyske folk på nuværende tidspunkt endnu ikke har klaret sig sin egen stilling i denne sag. For det andet, fordi der heller ikke endnu er tilvejebragt klarhed over, under hvilken form en sådan re-militarisering skal finde sted. Og endelig for det tredje, fordi mindretallet ser en fare i selve den omstændighed, at det tyske folkeområde på ny udstyres med våben, idet ingen i dag har mindste sikkerhed for de følger af international art, dette kan føre med sig.«

Et andet mindretal (Danmarks Retsforbunds medlem af udvalget) ønskede frivillighedsprincippet gennemført for de i Forbundsrepublikken Tyskland stationerede danske styrker og kunne ikke medvirke ved rigsdagsbeslutningens gennemførelse.

Under forslaget 2. behandling i folketinget den 6. februar 1951 fremsattes uden for betænkningen følgende af folketingsmedlemmerne Alfred Jensen, Ragnhild Andersen og Aksel Larsen stillet ændringsforslag:

»Efter stk. 2 tilføjes et nyt stykke sålydende:

»Denne beslutning får dog først gyldighed, når den er godkendt gennem en folkeafstemning, der udviser et flertal af de afgivne stemmer for beslutningen. Berettigede til deltagelse i afstemningen er alle, der er optaget på de sidst udarbejdede valglister til folketinget.««

Under behandlingen fremsatte folketingsmand Alfred Jensen følgende forslag om motiveret dagsorden:

»Idet folketinget udtaler, at benådningen af en serie af de værste tyske krigsforbrydere med kanonkongen Krupp i spidsen alvorligt skærper faren for Tysklands nabolande ved den foreslåede genoprustning af Tyskland, udtaler tinget sin fordømmelse af, at man benåder disse folk, som bærer det tungeste ansvar for det tyske overfald på Danmark og for overgrebene mod det danske folk, og fortsætter dermed behandlingen af den foreliggende sag.«

Forslaget om motiveret dagsorden forkastedes med 119 stemmer mod 7 (Danmarks kommunistiske Parti), medens ændringsforslaget uden for betænkningen forkastedes med 94 stemmer mod 7 (Danmarks kommunistiske Parti), medens 24 medlemmer (Radikale Venstre og Danmarks Retsforbund) undlod at stemme.

Selve forslaget til rigsdagsbeslutning vedtoges med 99 stemmer mod 21 (Radikale Venstre og Danmarks kommunistiske Parti samt medlemmer af Danmarks Retsforbund), medens 10 (medlemmer af Danmarks Retsforbund) afholdt sig fra at stemme.

I landstinget, hvor forslaget til rigsdagsbeslutning ligeledes underkastedes udvalgsbehandling, vedtoges det med 48 stemmer mod 8 (Radikale Venstre og Danmarks kommunistiske Parti).

På Det udenrigspolitiske Nævns møde den 19. maj 1952 gav udenrigsminister Ole Bjørn Kraft en redegørelse for forhandlingerne om oprettelse af et europæisk forsvarsfællesskab og dets forhold til NATO. Det blev herunder nævnt, at Danmark agtede at undertegne en protokol, hvorved samtlige Atlantpagtlande ydede garantier til det europæiske forsvarsfællesskab i overensstemmelse med Atlantpagtens artikel 5. Under et forudgående møde i folketinget den 6. maj 1952 havde udenrigsministeren fremhævet, at denne protokol ville blive forelagt rigsdagen til godkendelse på sædvanlig måde. En sådan godkendelse blev imidlertid aldrig aktuel, idet såvel den borgerlige regering som den i 1953 efterfølgende socialdemokratiske regering var af den opfattelse, at det ikke ville være rigtigt for Danmark at tage stilling til protokollen, så længe situationen vedrørende EDC-traktaten var uafklaret.

Dette blev af udenrigsminister H. C. Hansen meddelt den amerikanske ambas-

sadør i København den 28. maj 1954 som svar på en amerikansk opfordring af 6. maj 1954 til at fremskynde ratifikationen. H. C. Hansen oplyste ved samme lejlighed, at henvendelsen havde været genstand for omhyggelig overvejelse og var blevet drøftet med formændene for de tre partier, som havde det fælles ansvar for regeringens udenrigspolitik. Alle tre partier havde været enige om, at det ikke ud fra noget synspunkt ville være praktisk at gå til folketinget med sagen på det omhandlede tidspunkt.

I de to år, der gik mellem EDC-traktatens undertegnelse og dens endelige forlis, blev spørgsmålet om et tysk forsvarsbidrag fra tid til anden drøftet såvel i Det udenrigspolitiske Nævn som i folketinget, uden at der blev vedtaget nye beslutninger om Danmarks holdning.

For en tysk frihedskæmper

Frit Danmark 1963:8 s. 2,

I sympati med Lorenz Knorr...

I F.D.'s oktober-nummer fandt vore læsere et særtryk: »Kommer det os ved? En vesttysk proces af storpolitisk betydning«. En oversættelse og forkortelse (foretaget af translator Esther Brinch) af den tale, som Lorenz Knorr, vicepræsident i det vesttyske parti Deutsche Friedensunion holdt i retten i Solingen, hvor han nylig stod anklaget for fornærmelse og , bagvaskelse af en række gamle Hitler-generaler, som nu, fordi Den tyske Forbundsrepublik har sagt god for dem, spiller fremtrædende rolle både inden og uden for Vesttysklands grænser. Det var daværende forsvarsminister Franz Josef Strauss, som foranledigede sagen rejst mod Knorr - og det skete på det tidspunkt, da Strauss var aller mest i stødet: under Cubakrisen, hvor han havde fundet øjeblikket inde til at likvidere nogle af den kolde krigs modstandere og gennemførte sin Spiegel-aktion; i kabinettet blev nødværgelovene pisket igennem, processen mod naziregimet forfulgte (VVN) blev iscenesat, og der blev anlagt sag mod Knorr for de udtalelser, som han var kommet med for to år siden på et ungdomsstævne i Solingen, hvor han havde talt om det misbrug af ungdommen, der fandt sted - ved hjælp af de samme folk som havde været Hitlers medkæmpere.

Den offentlige anklager dr. Reuter, som påtog sig at føre processen for Strauss, står opført på den tjekkoslovakiske liste over krigsforbrydere. Den herre krævede 3 måneders fængsel over Knorr for hans udtalelser om Heusinger³, Speidel⁴, Foerttsch⁵, Kammhuber⁶ og Ruge⁷. Den politiske hensigt med denne proces, der officielt skulle hedde sig at være en sag om ærekrænkelser, var, at rehabilitere de mænd, hvis medskyld i Hitlers forbryderiske angrebskrig blev fastslået under krigsforbryderprocessen

3 General Adolf Heusinger, Hitlers højre hånd og kommandant på østfronten under anden verdenskrig. Udnævnt til militærrådgiver da det vesttyske Bundeswehr skulle dannes. Formand for NATOs militærkomite 1960-1964.

4 Hans Speidel nazistisk general i fascistperioden. Senere chef for NATOs landstyrker i Centraleuropa 1957 til september 1963.

5 Generallojtnant Friedrich Foerttsch chef for NATOs væbnede styrkers generalstab 1959-1961.

6 General Josef Kammhuber, ledende rolle i det tyske luftvåben i begyndelsen af anden verdenskrig. Afskediget 1943 pga. uduelighed. Inspektør der Bundesluftwaffe, 1956-1962.

7 Admiral Friedrich Oskar Ruge deltog i overfaldet på Danmark og Norge i april 1940. I regeringen Konrad Adenauer viceadmiral 1956-1961.

i Nürnberg i 46, og at gøre det strafbart at sige sandheden om Det tredje Rige og Hitlers medarbejdere. Samtidig var det hensigten at få kvant nok en oppositionel stemme. Processen anskues som et led i den kæde af aktioner, som sigter på at likvidere den vesttyske grundlov ...

Dommen over Knorr ved retten i Solingen kom til at lyde på 300 mark i bøde, subsidiært 30 dages fængsel. Er det nu værd at råbe op om? Er det ikke en ringe straf, en symbolsk straf! Jo, netop og derfor appelleret til frifindelse af Knorr. Anklageren har ment at burde følge trop og har appelleret til skærpelse af straffen. Sagen ventes behandlet ved domstolen i Wuppenthal i december måned.

Nu vrimler det jo med retssager i Tyskland, mange med et tragisk menneskeligt perspektiv, hvorfor da netop hæfte sig ved en sag af denne art. Fordi den er et af de meget klare eksempler på, at i Forbundsrepublikken gør man, hvad der er muligt - og det er ikke så lidt - for at beskytte gamle nazister og krigsforbrydere og anklage dem, der siger sandheden om dem - eller som i dette tilfælde bare gentager de sandheder, som een gang blev slået fast for alverden.

Forbundsrepublikken udvikler sig bort fra den retsstat, den ifølge sin grundlov burde være.

Under denne synsvinkel må sagen anskues: Knorr - der under hitlerstyret blev dømt til døden for antifascistisk virksomhed - fortsætter sin frihedskamp.

Frit Danmark har besluttet i lighed med, hvad tilsvarende kredse hovedsagelig i Vesteuropa og i Amerika har gjort, at tilkendegive sin sympati med Lorenz Knorr, og den sag han står for:

»Undertegnede danske borgere, som har fulgt Deres sag og læst Deres forsvarstale for retten i Solingen, har bemærket, at De i første instans blev idømt straf. Vi udtrykker hermed vor bestyrtelse over en udvikling af tyske retstilstande og deres politiske baggrund, som denne dom bærer vidnesbyrd om. Vi er enige med Dem i, at vil man fremme og sikre det nye tyske demokrati, kan man ikke understøtte krigsforbrydere og andre, der hørte til kredsen af Hitlers medarbejdere, men må nøje respektere de demokratiske rettigheder, som de i ånd og tone er fastlagt i Forbundsrepublikkens grundlov. Med den største opmærksomhed vil vi følge sagens videre udvikling.«

De af vore læsere, der ønsker at tilslutte sig denne støtteaktion bedes tilkendegive dette ved indsendelse af et brevkort - mærket Knorr-sagen - til F.D.'s redaktion, Nørregade 36, med opgivelse af navn, stilling og adresse.

Der er stor sandsynlighed for, at Lorenz Knorr i slutningen af denne måned kommer til København for at tale i Studentersamfundet.

I så fald vil denne sympatitilkendegivelse blive ham overrakt⁸.

Kommer det os ved?

En vesttysk proces af storpolitisk betydning.

Forhenværende krigsminister Strauss, Hitler-generalerne Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og admiral Ruge har anklaget en tidligere deltager i modstandskampen mod Hitler, tidligere medlem af det tyske socialdemokratiske partis ungdoms- og kulturudvalg, nu medlem af præsidiet i det nye vesttyske parti Deutsche Friedens-Union, Lorenz Knorr, for fornærmelser og bagvaskelse⁹, fordi han, som han i et brev af 13. maj 1963 har meddelt den tyske Forbundsrag

»har givet unge søgende mennesker de svar angående Det tredje Rige og dets ledende folk, som de fleste voksne fortier for dem, fordi han under udtrykkelig henvisning til den af en international militærdomstol afsagte dom i Nürnberg har påvist uforeneligheden af denne doms udsagn med den rolle, forhenværende Hitler-generaler nu spiller, fordi han, fuldstændig ukonformt og

⁸ ”Forslag til løsning af Tysklandsproblemet

Den engelske nobelpristager Lord Bertrand Russell har sammen med to medlemmer af bestyrelsen for den tyske fredsunion, greve Karl von Westphalen og journalist Lorentz Knorr udarbejdet et forslag til løsning af det tyske spørgsmål. Under et besøg i Danmark februar 1965 skitserede Lorentz Knorr dette forslag:

Det tyske spørgsmål kan ikke løses mod USA's eller Sovjetunionens interesser. Men det er nødvendigt at forsøge en tilnærmelse i Tyskland og indstille den kolde krigs metoder. Når amerikanere og russere, franskmænd og kinesere, ungarere og østrigere kan samarbejde, så skulle det også være muligt for tyskere på saglig måde at forbedre forbindelserne mellem de to tyske stater.

En konføderativ form for tysk genforening ville medføre begge landes økonomiske og samfundsmæssige systemers fortsatte beståen og gensidige konkurrence. Dermed ville tyskerne kunne give hele verden et eksempel på, hvordan sameksistens i et løst statsforbund virker, og dermed have givet et meget positivt bidrag til verdensbegivenhederne. Indenfor rammerne af en sådan konføderation ville Vestberlin ophøre med at være et stridens æble mellem Øst og Vest, det element, der har skærpet spændingen. Den ville kunne forvandles fra at være den kolde krigs hovedstad til at være sameksistens hovedstad.

Hvis tyskerne ville anvende blot en brøkdel af den energi og de midler, som bruges til rustningskapløbet, til en fornuftig løsning af det tyske problem, ville det tyske spørgsmål meget snart ikke være et verdenspolitisk problem, og tyskerne - og hele verden - ville være lykkeligere.”

Hvorfor – hvorfor ikke / udsendt af Århuskonferencens Københavnsudvalg, 1965 s. 36-36

⁹ Vernichtungskrieg = udryddelseskrig.

korrekt, for unge mennesker har beskrevet de farer, der ligger i Adenauers politik, og som har ført til et nyt misbrug af ungdommen til anakronistiske magtpolitiske formål.«

At den offentlige anklager dr. Reuter, der har påtaget sig at føre processen for Strauss, generalerne og admiralen, er opført på den tjekkiske krigsforbryderliste under nr. A-38/87, fuldender billedet af denne proces. Efter anklagerens og forsvarerens replik og duplik fik den anklagede Lorenz Knorr det sidste ord. Hans tale formede sig ikke som et forsvar for ham selv, men som en anklage mod Hitlers tidligere hjælpere og det nuværende vesttyske »retsvæsen«. Han sagde: »Høje ret!

Den amerikanske hovedanklager Jackson erklærede i sin slutreplik i Nürnberger-processen mod hovedkrigsforbryderne: »De forløbne 40 år af det 20' århundrede vil i verdenshistoriens bøger blive regnet for hørende til de blodigste af alle tider ... intet halvt århundrede har nogensinde set en nedslagtning af mennesker i et sådant omfang, sådanne grusomheder og umenneskeligheder, sådanne massedeportationer af folkeslag til slavearbejde, sådanne udryddelser af mindretal.«

Med disse ord blev bragt til udtryk, at den anden verdenskrig med den umenneskelighed, der ledsagede den, var den frygteligste forbrydelse, der nogensinde er begået imod menneskeheden. Men det var ikke nogen blind skæbne, der frembragte den anden verdenskrig med dens terror. Den anden verdenskrig brød ud, fordi den var planmæssigt forberedt, som de dokumenter, der er forelagt retten, beviser.

Udgangspunktet for alt det frygtelige, der under den anden verdenskrig brød ind over de europæiske folk, var en forbrydelse, som Hitler begik sammen med den tyske militarisme. Denne forbrydelse blev planmæssigt forberedt, men ikke af Hitler alene. De forelagte dokumenter beviser, at de herrer Heusinger og Kamhuber ved bearbejdelse af tilsvarende planer havde aktiv andel i denne forberedelse af alle tiders største forbrydelse.

I Nürnberger-dommen hedder det udtrykkeligt: »Hitler kunne ikke føre nogen angrebskrig alene. Han måtte have statsmænds, militære føreres, diplomaters og forretningsfolks medarbejde.« Her findes ikke den skelnen og differenciering, som herr overstatsadvokaten forsøgte at putte ind i sin anklagetale: Dømte hovedkrigsforbrydere på den ene side og uskyldige generaler på den anden side. Her tales generelt om »militære førere«. De har altså alle et medansvar. I tilgift, men ikke udelukkende, må spørgsmålet om direkte personlig skyld i de enkelte forbrydelser stilles.

Enhver angrebskrig er en forbrydelse.

Der foreligger for den høje ret dokumenter om Folkeforbundsbeslutninger og uddrag af Kellogg-pagten¹⁰, som har været offentliggjort i det tyske riges lovtidende.

10 Vertrag über die Ächtung des Krieges, 1928

Art. I. Die Hohen Vertragschließenden Parteien erklären feierlich im Namen ihrer Völker, daß sie den Krieg als Mittel für die Lösung internationaler Streitfälle verurteilen und auf ihn als Werkzeug nationaler Politik in ihren gegenseitigen Beziehungen verzichten.

Art. ü. Die Hohen Vertragschließenden Parteien vereinbaren, daß die Regelung und Entscheidung aller

Deri erklæres enhver angrebskrig for en forbrydelse. Vidneudsagn for Nürnbergerdomstolen, som er blevet oplæst i denne proces, beviser klart, at generalerne, fuldt vidende om deres handlingers forbryderiske karakter, deltog i Hitlers overfald på andre nationer. Dermed vidste altså også de herrer Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og Ruge, at forberedelsen til disse angrebskrige var en forbrydelse, at påbegyndelsen af disse røvertogter var en forbrydelse, og at de bestandige overtrædelser af Genfer Konventionen og Haager bestemmelserne for krigsførelse på landjorden var erklærede forbrydelser. Ingen af disse fem officerer har nogensinde offentlig beklaget, at han deltog i disse Hitlers frygtelige forbrydelser.

Den principielle betydning af Nürnberger-dommen.

I denne sammenhæng har anklageren skudt mig i skoene, at jeg ville konstruere en almen, kollektiv skyld. Det må jeg energisk bestride. Jeg har aldrig talt om en kollektiv skyld, der ramte det tyske folk eller den samlede værnemagt. I den tyske værnemagt var der tre også i det ydre tydeligt fra hinanden adskilte grupper: Mandskabet og underofficererne med ringe ansvar, officererne fra løjtnanter til obersten med større ansvar (som det forelagte dokument beviser på s. 15), og generalerne der var udstyret med særlige beføjelser. Den kendsgerning, der er bevist over for retten, at der f. eks. ved forkyndelsen af Hitlers såkaldte kommissærbefaling og ved andre lejligheder var ca. 300 til 350 generaler og admiraler til stede, altså alle officerer på dette rangtrin, beviser deres særlige status.

Jeg har her i retten flere gange understreget, at jeg fra mine angreb undtager alle de generaler og admiraler, som fandt døden på grund af deres modstand mod Hitler; som bevisligt nedlagde protest eller ikke gennemførte forbryderiske befalinger, eller dem, der efter 1945 drog konsekvensen af den tyske Historie. Men for alle andre med generalsrang kan man i betragtning af den særlige stilling, de havde, tale om en kollektiv skyld. Det fremgår også af de allerede citerede steder i Nürnberger-dommen.

Anklageren insinuerede endvidere, at jeg skulle have fortolket Nürnberger-dommen forkert. Den angik kun dem, der blev dømt der. — Denne anklagerens opfattelse er forkert. Jeg har søgt nøje oplysning hos forskellige jurister og fagfolk i det vestlige udland: Nürnberger-dommen mod hovedkrigsforbryderne har ikke blot speciel, men også principiel betydning; den er i sine principper blevet en del af den gældende folkeret. Anklageren begik yderligere den fejl at betragte Nürnberg-dommen som et isoleret fænomen, som en afsluttet sag; men i virkeligheden må den ses i sammenhæng med Londoner-overenskomsten af 8. august 1945, ifølge hvilken alle krigsforbrydere skal anklages og straffes. I statutterne, der må betragtes som Nürnberg-domstolens retslige grundlag, hedder det i afsnit 6 c: »Anførere, organisatorer, anstiftere og deres hjælpere« skal holdes ansvarlige. Generalerne kan vel i det mindste betragtes som »hjælpere«. Endelig findes der i den amerikanske hovedanklager Jacksons sluttede endnu en passus, hvori der udtrykkelig skelnes mellem »hovedgerningsmændene« (som stod anklaget for retten) og deres »medskyldige«, men fordres straf over begge

Streitigkeiten und Konflikte, die zwischen ihnen entstehen könnten, welcher Art und welchen Ursprungs sie auch sein mögen, niemals anders als durch friedliche Mittel angestrebt werden soll.

grupper af skyldige.

Anklageren skulle søge bedre oplysning.

Anklageren erklærede også, at formålet med min tale til ungdommen i Solingen ikke skulle have været en alvorlig redegørelse, men en nedsættelse af den militære ledelses omdømme.

Må jeg stille og samtidig besvare det spørgsmål, hvorved den militære ledelse i virkeligheden mister anseelse? Det sker ikke ved kritik over den; kritikken hører demokratiet til, og den, der drager retten til kritik i tvivl eller betegner den som nedsættende, er ikke demokrat. Den militære ledelse mister ansæelse, fordi de herrer Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og Ruge har deltaget i alvorlige krigsforbrydelser. Når selv det kompetente ministerium i Bonn i denne forbindelse over for en journalist, der er til stede her, talte om den Achilleshæl, man havde på grund af Hitler-generalerne, hvorfor vil da netop anklageren forsvare dem?

Anklageren sagde yderligere, at jeg havde fremsat ærekrænkende påstande over for officerer i Bundeswehr.

Jeg har foretaget konstateringer, som er bekendt i hele Europa, og som anses for sandhed. Ærekrænkende var ikke det, jeg sagde. Ærekrænkende og ærerørig var de herrer Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og Ruges deltagelse i en forbryderisk angrebskrig! Ærekrænkende var deres medvirken til terrorbefalinger! Ærekrænkende for millioner af europæere var den praksis, som Hitler-generalerne gennemførte i årevis!

Det behagede anklageren at konstatere, at jeg havde misbrugt de rettigheder, der her blev mig indrømmet.

Må jeg for det første slå fast, at de grundlovsmæssige rettigheder ikke kan gives og fratages nogen efter behag, og for det andet, at jeg ikke har gjort mig skyldig i misbrug. Skyldige i misbrug af grundloven og de grundlovshjemlede rettigheder er jo vel de, som i Det tredje Rige skaffede sig fordele på millioner af uskyldige menneskers bekostning og i dag i Bonn atter sidder på ledende poster. Tør jeg spørge anklageren, om han også i Det tredje Rige har protesteret mod den misbrug af retten, der dér virkelig fandt sted?

Ungdommen advares mod en tredje verdenskrig.

Anklageren beskylder mig for at have rejst letfærdige beskyldninger.

Dermed angribes min ære. Jeg har i fuld ansvarsbevidsthed advaret unge mennesker mod en tredje tysk katastrofe og dens forberedelse. Jeg deler denne såkaldte »letfærdighed« med mange verdenskendte personligheder og politikere, hvilket den

post, der er indgået i anledning af processen, giver udtryk for. Hvis man endelig vil tale om letfærdighed, så kan man vel kun betegne generalernes omgang med menneskeliv således!

Letfærdig og forkert var også anklagerens ytring den sidste procesdag om Speidel-brochuren.¹¹ Da denne udtalelse blev refereret af pressen, vil jeg gerne berigtige den. Anklageren sagde, brochuren var uden forfatternavn, uden bevisstyrke, og vi skulle have fremført vidner for at bevise noget.

For det første er denne brochure ikke uden forfatternavne. På side 2 er ca. 100 personer anført med navns nævnelse, deriblandt ministre, parlamentsmedlemmer, sagførere, generaler, forlæggere, som står inde for teksten. Som nr. 1 er nævnt det gaullistiske parlamentsmedlem Jacques Debu-Bridel, der også er ansvarlig over for loven for denne brochure. I brochuren er der stærke beviser i de gengivne uddrag af en fransk retssag, hvorefter Speidel bærer skylden for gidselmord.

For det andet vil jeg gerne slå fast, at to af forswarets vidner har talt om emnet for denne brochure, hvilket ikke burde have undgået anklagerens opmærksomhed. Som skatteborger har jeg her vel lov til at spørge, hvad denne offentlige anklager da ellers bliver betalt for?!

Foruroligende syn på partisankrig¹².

Anklagerens udtalelse til partisanspørgsmålet har foruroliget mig mest. Han sagde, at jeg i min argumentation ikke havde taget hensyn til den tvang, der havde ført til partisanbefalingen, og jeg havde heller ikke i tilstrækkelig grad spurgt, om også den anden side tog hensyn til folkeretten.

Her forveksler anklageren årsag og virkning. Begyndelsen til uretten lå dog ikke i, at mennesker forsøgte at forsvare deres hjemland mod de indtrængende angribere, men i, at Hitler understøttet af generalerne begyndte en forbryderisk angrebskrig! Det er absolut sandsynligt, at Tysklands modstandere lejlighedsvis ligeledes overtrådte folkeretten, men de kunne det jo kun, fordi Hitler og den tyske militarisme i forvejen havde brudt de bestående overenskomster.

I anklagerens formuleringer med hensyn til partisanspørgsmålet ser jeg som medlem af den antifascistiske modstand ikke blot et angreb på retten til at gøre modstand og på den modstand, der notorisk fandt sted mod Hitler, men også et forsøg på nu bagefter indirekte at retfærdiggøre de frygtelige forbrydelser, som Hitler og den tyske militarisme har begået. Her forsøges det at skyde skylden over på andre, hvor vi som tyskere havde al grund til at bede vore naboer om tilgivelse.

¹¹ se Vi Kvinder februar 1958.

¹² Se eksempelvis Ellen Hørups kronik Krigen på anklagebænken. i tidsskriftet Tværtimod, november 1951 s. 173-[176] Og online:

Twenty-Fourth Day: Thursday, 20th December, 1945

<http://www.nizkor.org/hweb/imt/tgmwc/tgmwc-03/tgmwc-03-24-05.html>.

Politisk vildledt?

Anklageren har endvidere forsøgt at slå fast, at »den anklagede skulle være politisk vildført« (verhætt = ophidset til fanatisme).

Må jeg her spørge, hvem der virkelig var og er vildført? Var det dem, der som medløbere drog fordel af Hitler-regimet, ellers dets modstandere?

Er det dem, der nu bagefter forsøger at retfærdiggøre Hitler-regimet, og som går i ledtog med Hitlers øverste hjælpere, eller er det dem, der maner til besindelse, og som vil, at alle belastede medløbere i Det tredje Rige nu endelig skal fjernes fra deres embeder? Da jeg understøttes af Bertrand Russell, Pietro Nenni, af biskopper og parlamentsmedlemmer fra nogle europæiske lande, så skulle disse vel også være »vildført«. Jeg tror næppe, anklageren kan opretholde en sådan formulering.

Tjenester over for fædrelandet?

De 50 millioner døde, som den anden verdenskrig kostede, er ikke nogen ubeviselig antagelse, men et faktum. Langt over 200 millioner mødre og fædre, hustruer og kærestes, børn, brødre og søstre har mistet deres kære i den angrebskrig, som Hitler og den tyske militarisme slap løs. På denne kendsgerning har anklageren ikke spildt ét beklagende ord.

Ca. to trediedele af de halvtreds millioner døde er faldet som soldater. Ansvar for dette tab af menneskeliv falder på dem, som gjorde det muligt for Hitler at realisere sine aggressive planer. Det var ikke blot industriherrerne, men også militaristerne. Til dem hørte de herrer Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og Ruge. »Uden deres militære ledelse var Hitlers og hans Nazi-kumpaners angrebsslyster forblevet akademiske og uden følger,« hedder det i Nürnberg-dommen.

Hertil kunne man endnu holde generalerne en falsk opfattet »Tjeneste over for Fædrelandet« til gode, skønt overenskomstbruddene var dem bekendt, og skønt det ved et citat af tidsskriftet »Offizier und Politik« blev påvist over for retten, at Hitler-værnemagtens samlede officerskorps var klar over, at det tjente den nationalsocialistiske verdensanskuelse.

Rene forbrydelser.

Men fuldstændig uundskyldeligt er det, at man affandt sig med og gennemførte de terrorbefalinger, der førte til, at største delen af den resterende trediedel af de 50 millioner mistede livet. Gennemførelse af kommissærbefalingen¹³, af partisanbefalingen, der ifølge forelagte dokumenter kun var et påskud til udryddelsen af jødiske og

¹³ Ordre om, at kommunistenes "politiske officerer" skulle henrettes straks efter de blev taget til fange. Se på Internettet: Secret Field Marshal v.Reichenau Order Concerning Conduct of Troops in the Eastern Territories.Dated 10 October, 1941 <http://www.ess.uwe.ac.uk/genocide/USSR2.htm>

slaviske befolkningsdele, nedskydningen af gidsler og den såkaldte Nacht- und Nebel-forordning, alt det kan ikke betragtes som tjenester over for fædrelandet. Det var rene forbrydelser, for hvilke Hitler-generalerne med undtagelse af dem, der satte sig til modværge imod det, er ansvarlige. Generalerne Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og admiral Ruge hører imidlertid ikke til undtagelserne. Der findes ikke noget dokument, der aflaster dem for skyld. Tværtimod blev det påvist, at de deltog aktivt i gennemførelsen af disse forbryderiske befalinger.

Hvad jeg allerede sagde på processens første dag kan nu, efter at dokumenterne er læst op, anses for påvist:

Hvis alle generaler havde forholdt sig så passive og afvisende som nogle af dem, var der aldrig blevet noget af disse frygtelige forbrydelser. For så vidt turde spørgsmålet om medskyld og medansvaret for de 50 millioner døde være klaret.

Det er også den offentlige mening i udlandet. Jeg har lært den at kende på mange rejser fra Finland til Italien, fra London og Paris til Warschau og Moskva. I overensstemmelse med det overvældende flertal af den europæiske befolkning kunne jeg over for ungdommen i Solingen henvide til Hitler-generalernes skyld.

Som bevis må jeg måske citere to sætninger af et brev fra overborgmesteren i den i den anden verdenskrig hårdtprøvede engelske by Coventry: »Har tyskerne glemt, at Hitlers angreb på andre nationer ville have været uden følger, hvis de tyske generaler ikke havde deltaget? Er det tyske folk klar over, at Hitlers generaler er ansvarlige for 50 millioner menneskers død i den anden verdenskrig?«

Den italienske ledende socialist og parlamentariker Pietro Nenni skrev til mig, at min mening deles af millioner og atter millioner af mennesker i Europa og i hele verden, og at jeg i meningsfrihedens navn burde frikendes.

Den franske Liga for Menneskerettigheder fastslog, at min holdning »fremmer Tysklands anseelse i Frankrig, og at en stort anlagt tysk hjælp til den anklagede over for franskmændene ville bevise tyskernes vilje til at befri sig for deres militaristiske og nazistiske fortid«. Denne stillingtagen understøttes af foreninger af lærere og professorer, af den kristne, den socialistiske og den kommunistiske fagforening og af tre partier i Vestfrankrig (SFIO, PSU, PC).

Også i Tyskland var det, jeg sagde til ungdommen i Solingen, efter den anden verdenskrig en del af den offentlige mening. Jeg bryder mig ikke om her nærmere at undersøge, hvorfor det for tiden ikke mere synes at være alment eje i politisk tænkning i Forbundsrepublikken. Europas folk, som allerede to gange har måttet lide under den tyske militarismes svøbe, ved imidlertid, hvem der bærer skylden for den anden verdenskrigs 50 millioner døde.

Tillid til Tyskland kan man ikke få gennem Hitlers generaler, som var Europas skræk og nu igen er det. Tillid til Tyskland får man ikke med Globke og Vialon, Fränkel og dr. Reuter og de andre herrer med rigeligt brun fortid. Dette fremgår klart af den udenlandske presse og af de breve, der er tilsendt mig, og hvori der tages stilling

til denne proces.

Tillid til Tyskland får man kun gennem dem, som energisk træder op imod, at Hitlers hjælpere skal erobre magten.

Tillid til Tyskland får man kun gennem dem, der går ind for uplettethed i det politiske liv, og dertil hører, at krigsforbryderne og andre belastede udelukkes fra offentlige hverv.

Tillid til Tyskland får man kun, hvis sandheden om Del tredje Rige og dets stærkt belastede tjenere ikke undertrykkes, men siges højt! Det har jeg gjort, og det vil jeg i Tysklands interesse også gøre i fremtiden.

Derfor skrev også den engelske filosof Bertrand Russell, hæderlighedens vogter i den vestlige verden, til mig: »I virkeligheden skulle sagsanlæggerne stilles for retten ... at Lorenz Knorr overhovedet kan stævnes, fordi han går ind for udbredelse af sandheden om Nazisternes æra, er en fornærmelse mod enhver nulevende tyskers uangribelighed ...

Hitler generalerne skal i Tysklands interesse demissionere.

Anklageren sagde, at de herrer Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og Ruge var prøvet af parlamentet.

Høje ret! Jeg kan ikke forestille mig, at man nogensinde ville have ansat disse herrer, hvis de over for den Tyske Forbundsdays personalundersøgelsesudvalg havde sagt den fulde sandhed om deres fortid og om deres nu påviste medskyld.

Jeg kan ikke forestille mig, at noget medlem af Forbundsdagen kunne have givet sit samtykke og over for sine vælgere kunne have forsvaret at give sit samtykke til en genanvendelse af disse herrer, hvis de nu foreliggende belastende dokumenter havde foreligget dengang. Det er endda ikke en gang givet, at de nu foreliggende dokumenter udviser disse herrers samlede skyld, thi der tilbydes stadigvæk forsvaret og mig yderligere dokumenter, siden beretningerne om denne proces er gået gennem verdenspressen. Ganske vist burde de kompetente medlemmer af Forbundsdagen have foretaget lige så grundige efterforskninger som jeg, da spørgsmålet om at reaktivere disse Hitler-generaler kom op.

Ifølge meddelelser i pressen skal anklageren også have sagt, at Hitlergeneralerne blev anvendt igen med det tyske folks billigelse. — Det passer ikke!

For det første lever kun en del af vort folk i Forbundsrepublikken. For det andet har folket aldrig stemt om genanvendelse af Hitler-generalerne. Måske burde der engang gennemføres en urafstemning om genanvendelsen af Hitler-generalerne hos den største organisation i vort land, det tyske samvirkende fagforbund (DGB). Jeg har ikke indtryk af, at en eneste af dem så ville blive i sit embede.

Anklageren mente, at de af forsvaret forelagte dokumenter ikke holdt stik. Jeg

anbefaler ham engang at sige det samme i Frankrig, Skandinavien, Polen eller Italien for slet ikke at tale om Balkan og USSR. Juristerne og pressen dér ville formentlig give ham svar. Det er meget interessant, at en offentlig anklager i Forbundsrepublikken kan sige noget sådant efter de frygtelige lidelser og forbrydelser, de europæiske folk måtte tåle af den tyske militarisme.

Jeg vil her gerne udtrykkelig slå fast, at de her forelagte dokumenters ægthed ikke blot er undersøgt grundigt af forsvaret, men også af nogle jurister og fagfolk i det vestlige udland. Responsa fandt jeg derfor unødvendige, fordi de forelagte dokumenter taler stærkt nok for sig selv. Men naturligvis kan der senere indsendes responsa, hvis dette skulle være nødvendigt.

(Herefter følger citater af breve fra Frankrig, hvori) ... General Speidel betegnes som krigsforbryder og gidselmorder, og med rette, som jeg her gerne vil gentage. Den høje ret kan selv dømme om, hvilken anseelse en sådan militarist kan skaffe vort land.

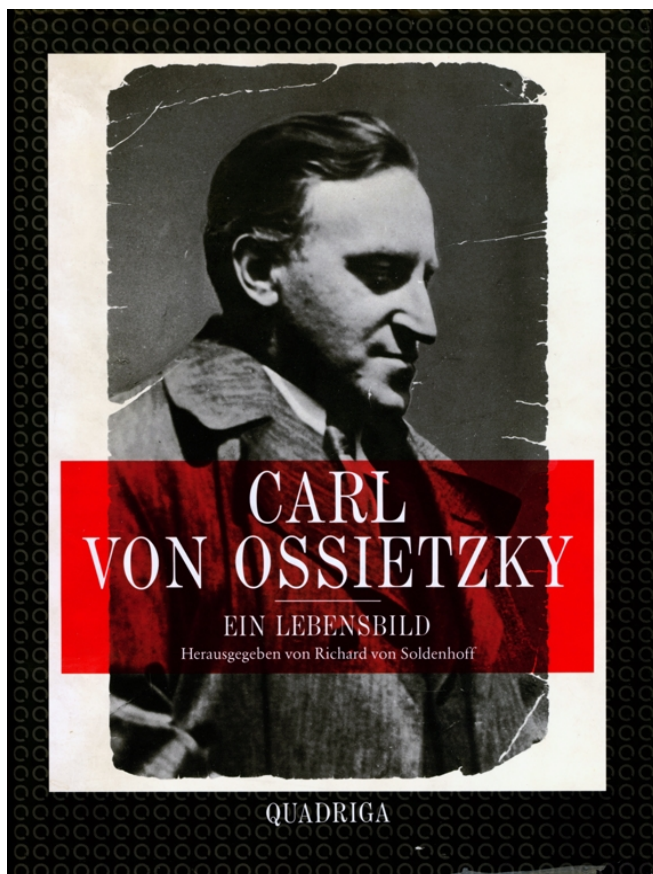
Generalerne Heusinger, Speidel, Foertsch, Kammhuber og admiral Ruge har hjulpet med til, at en generation af unge europæere blev decimeret. De var og de er derfor de dårligste og mest uegnede forbilleder for ungdommen, man kan tænke sig. De er de dårligste og mest uegnede repræsentanter for et land, der vil tage afstand fra sin fortids frygtelige forbrydelser.

Det må ikke være strafbart at sige sandheden.

I mellemtiden er en ny generation vokset op. Hvis denne ikke igen skal decimeres og forkrøbles moralsk, må den fulde sandhed siges om Det tredje Rige og dets ledende folks forbrydelser. Det har jeg gjort, og det vil jeg også gøre i fremtiden! Sålænge jeg kan tale, vil Hitler-generalerne og krigsforbryderne ikke få ro. Hvis det imidlertid skal være strafbart at sige sandheden, må den moralske substans i vort folk gå til grunde!

Tysk retsvæsen fremmed for demokrati.

I denne forbindelse burde vi tænke på Weimar-republikkens fald. Hvorfor faldt den? Den faldt bl. a., fordi de tyske militarister og en stor del af det tyske retsvæsen var fuldstændig fremmed for demokrati. Den faldt bl. a., fordi der fandtes offentlige

anklagere, som forlangte og opnåede fængselsstraf for demokrater, som sagde sandheden. Den faldt bl. a., fordi retsvæsenet slog rasende ned til venstre, men aldrig til højre. Den faldt, fordi den havde et retsvæsen, som bogstavelig talt jagede Weimar-republikkens første præsident i døden. Den faldt bl. a., fordi retsvæsenet lod dem gå fri, der undergravede demokratiet og rakte Hitler hånden.

Hvis man i Weimar-republikken ikke havde dømt Ossietzky'erne, som sagde sandheden om den tyske militarismes krigsforberedelser, men dem, der anklagede ham, så var vi sandsynligvis blevet sparet for Det tredje Rige med al dets gru.

Dette skulle være os en advarsel, så at vi ikke igen dømmes de forkerte og frikender de virkelig skyldige. Weimar-republikkens fald burde føre os frem til det spørgsmål, hvilke kredse demokratiet ikke kan bruge.

Jeg er beredt til at gå den vej, Ossietzky måtte gå — med alle de konsekvenser, dette fører med sig.

Først vil jeg dog udnytte alle lovlige midler til at kæmpe for, at denne farlige historiske analogi ikke gentager sig. Først vil jeg med alle i demokratiet tilladte midler arbejde for, at anmelderne bliver sat på anklagebænken, de som i går og i dag er kendt som de europæiske folks skræk, som *furor teutonicus*¹⁴.

Den høje ret vil være klar over, at den afgørelse, der her skal træffes, om straf over sandheden, symboliserer en korsvej i vor Historie. Skal det igen ske således som i Weimar-republikken, eller vil den høje ret bidrage til, at man endelig slår ind på en ny, en bedre vej.

De herrer dommere vil være klar over, at de iagttages fra udlandet, fordi der her skal træffes en historisk afgørelse. Det drejer sig her om, hvilken vej Forbundsrepublikken fremtidig skal gå. Sejrer denne gang Ossietzky'erne — eller sejrer igen vor Histories mørke magter? Alle vigtige afgørelser, vi skal træffe, er afgørelser om Tysklands fremtid. Vi vil alle en dag skulle stå til regnskab for disse afgørelser. Vel den, der ved, hvad han gør, og er i samklang med vort folks historiske erfaringer.

Høje ret! Den der endelig vil gøre slut på Det tredje Rige — ikke ved at glemme, men ved at begynde forfra på en ny og mere human måde — han kan ikke understøtte dem, der hørte til kredsen af Hitlers medarbejdere, og som på bekostning af Europas folk drog fordel af denne umoralske stillingtagen.

Forbundsrepublikkens grundlov blev ikke skabt for at give krigsforbrydere en sikker basis over for de redelige demokrater. Grundloven blev skabt for at give demokraterne en politisk mulighed for endeligt og for altid at overvinde de mørke magter i vor Historie.

(Uddrag foretaget og oversat fra tysk af translatør E. Brinch)

14 Germanernes galskab.

En sikkert ikke utænkelig samtale

Under denne overskrift kunne man i den i Hannover udkommende avis »Das andre Deutschland« fornylig læse en tænkt samtale mellem en kardinal og en rustningsminister. Den tyske forsvarsminister Strauss følte sig — sart som han er — såret i sin sjæls inderste og anlagde injuriersag mod forfatteren, pacifisten Rudolf Pikola og bladets udgiver Fritz Ruster. De blev begge frifundne, og forsåvidt er alt godt. Men den omstændighed, at der overhovedet rejses tiltale på det foreliggende grundlag, er karakteristisk for mentaliteten i den tyske regering, for ytringsrisikoen i Vesttyskland og for de tilstande, der vil opstå, hvis indenrigsministerens nødretsforslag gennemføres.

Frit Danmark bringer derfor her den famøse samtale — efter »Kultur und Gesellschaft«, medlemsbladet for »Tysklands demokratiske Kultur forbund«.

Kardinalen: Vor fælles pilgrimsfærd til Lourdes var overmåde formålstjenlig hr. minister, men der må gøres endnu mere for at styrke soldaternes moralske oprustning.

Rustningsministeren: Utvivlsomt, Deres Eminence, løsningen af dette spørgsmål ligger både mig og regeringen stærkt på sinde. Kun en soldat, hvis religiøse og moralske grundlag er urokkeligt er både i stand og rede til ikke alene at yde sine foresatte ubetinget lydighed, men også at ofre sit liv.

Kardinalen: Jeg håber derfor også, jeg handler i Deres ånd, når jeg først og fremmest bygger den militære sjæleforsorg op på ordet: »Den som giver sit liv for sine venner

Rustningsministeren: Jeg vil være Dem meget forbundet. Hvis jeg iøvrigt husker rigtigt, står der dog også i vor bibel følgende: »Jeg er ikke kommet for at bringe fred, men med sværdet.« Der forekommer mig heri at ligge en udmærket mulighed for at fremstille krigsberedskabet som et udslag af kristelig etik.

Kardinalen: De har ret, hr. minister. Jeg beder Dem imidlertid betænke, at man let kan komme ud for den indvending, at dette bibelord drejer sig om kampen på det ån-

15 Bogtrykker.

delige område.

Rustningsministeren: Men Eminence dog — ja undskyld, hvis jeg i min kampiver afbryder Dem — en feltgudstjeneste er, når alt kommer til alt ikke nogen demokratisk diskussion. Og det par kværunter, der eventuelt skulle finde på at filosofere, skal vi hurtigt ved hjælp af lidt exercits bringe til fornuft. Forøvrigt, hvis jeg må gøre et forslag, vær så så venlig overhovedet ikke at anvende for mange bibelske sentenser i den militære sjæleforsorg. Der kan let opstå misforståelser, mindst i officerskorpset, men hos de menige, der ofte kommer slæbende med en portion ufordøjet kristendom.

Kardinalen: Hvad mener De egentlig, hr. minister?

Rustningsministeren: Ser De, der er altid nogen, der møder op med det femte bud: »Du skal ikke slå ihjel«, eller med kravet om kærlighed til næsten, eller med bjergprædikens »Salig er de fredsommelige« eller med ord som »Hver den der griber til sværd skal omkomme ved sværd« osv. osv.

Kardinalen: Jeg forstår særdeles vel Deres betænkeligheder, hr. minister. Der findes endogså teologer, der overfor problemstillinger af denne art kommer i forlegenhed, men vi kan ikke helt se bort fra disse smukke ord — de virker forædlende på sindet og medvirker ikke mindst til, at vi betragtes som de sande forvaltere af den egentlige humanitet.

Rustningsministeren: Vist så, vist så, det er også noget vi selvfølgelig tillægger den største vægt. Jeg mener kun, at man ikke skal understrege disse ord altfor stærkt. Det kan kun skabe forvirring hos de udannede blandt de kristne. Der findes jo også tilstrækkeligt mange andre emner, som De kan lade gøre til genstand for prædikener, f. eks. betydningen af kyskhed, kærlighed til forældre, der også omfatter ærbødighed for øvrigheden, følgerne af umådeholdenhed og lykken ved at være troende, ja naturligvis i særdeleshed lykken ved at tro.

Kardinalen: Jeg er glad for Deres råd, så meget mere som de jo også er baseret på praktiske erfaringer. Jeg må måske have lov til at gå lidt nærmere ind på et enkelt punkt: det så ofte citerede og fuldstændig misforståede femte bud. Vor hellige kirke har aldrig anerkendt dets gyldighed i krigstilfælde, ja, De husker måske, at kirken adskillige gange direkte har opfordret til krig eller formånet de troende til at opfylde deres pligt i særdeleshed når det som under korstogene og i reformationstiden gjaldt kampen mod hedningene. Desuden er krigen en af Gud tilladt og følgelig villet foreteelse på denne syndige jord, og deltagelse i krig bidrager med andre ord til opfyldelse af de guddommelige hensigter.

Nummer 1
April 1957
16 Årgang.

**FRIT
DANMARK**

Pris kr. 1.50

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

Alt indholdet fremheves:

Spidsartiklen:
Ud af basepolitikken
Åbent brev fra Absel Larsen og et svar
U. S. A. baser, bomber og - os selv
Leder:
Valget og vor forsvarspolitik.
Anmeldelse:
Mellemstenen en heksekedel
Myten om det polske demokrati
Kampen mod Stalinismen i D. D. R.
Torneroscen Madagascar

Placeringen af atomrøben er vidt fremskredet og velorganiseret i Vestrykkland - som Nato jo ser hen til med stadig større tillid. Billedet er taget den 14. marts idå på flyvepladsen ved Bammbolder. Det er den fjernstyrede raket „Corporal“ - der inspiceres af officerer fra den vesttyske armé og medlemmer af Nato-kollegiet i Paris.

Rustningsministeren: Denne meget overbevisende argumentation gælder vel også anvendelse af masseødelæggelsesmidler, specielt atom- og brintbomber?

Kardinalen: Ja hvorfor ikke? Vor højt ansete Jesuiterpater Gundlach har fornylig fremsat den opfattelse, at menneskehedens udryddelse ved hjælp af atomkraften muligvis er den profeterede og i overensstemmelse med den guddommelige vilje forestående verdensundergang, hvoraf man igen kan drage den slutning, at atomkraften kun tjener til at opfylde Guds plan.

Rustningsministeren: Vi fra rustningsside kan kun være taknemlige for Deres Eminences klare redegørelse og hjælpsomme holdning, og jeg går ud fra, at dette gennem århundreder så højt værdsatte samarbejde må fortsætte i al fremtid.

Kardinalen: I tillid til Guds hjælp er der ingen grund til at tvivle, hr. minister.

Rustningsministeren: Jeg har for mit vedkommende allerede erklæret enhver, der er imod vor atomoprustning, som potentiel krigsforbryder, men det ville unægtelig gøre det lettere, hvis man fra kirkens side kunne få aktiv støtte. Man må dog på dette område kunne operere med syndsbegrebet. Der gives jo helvedesstraffe, og for dem, der falder i kampen, kan man udmale den evige salighed i de skønneste farver — det ville gøre det lettere for mange.

Kardinalen: De kan være overbevist om, at vi vil gøre vort yderste i den hensænde. Ikke omsonst har vi kirkens både stærke og subtile psykologiske magt til vor disposition.

Rustningsministeren: Det beroliger mig overordentlig, Deres Eminence, og det vil også berolige hele vort kristne folk. Tak skal De have.

Kardinalen: Selv tak og Gud befalet.

(Vi henviser til nedenstående.)

AT der findes katolikker, der ser anderledes på krigen end kardinalen, blev nylig på det smukkeste understreget ved den dupliserede artikel, »A. B. C. krigen er umoralsk«, som blev uddelt til mange af deltagerne i atommarchen. Heri hed det bl. a.:

— Til kirkens læræmbede hører også teologer i tidligere tider, op til nutiden. De er i deres bedømmelse af krig ikke enige. Indtil første verdenskrig er den kirkelige protest dog stadig blevet svagere. I vor tid er den atter blevet stærk fra de sidste pavers side, fra mange biskopper og moralteologers side ...

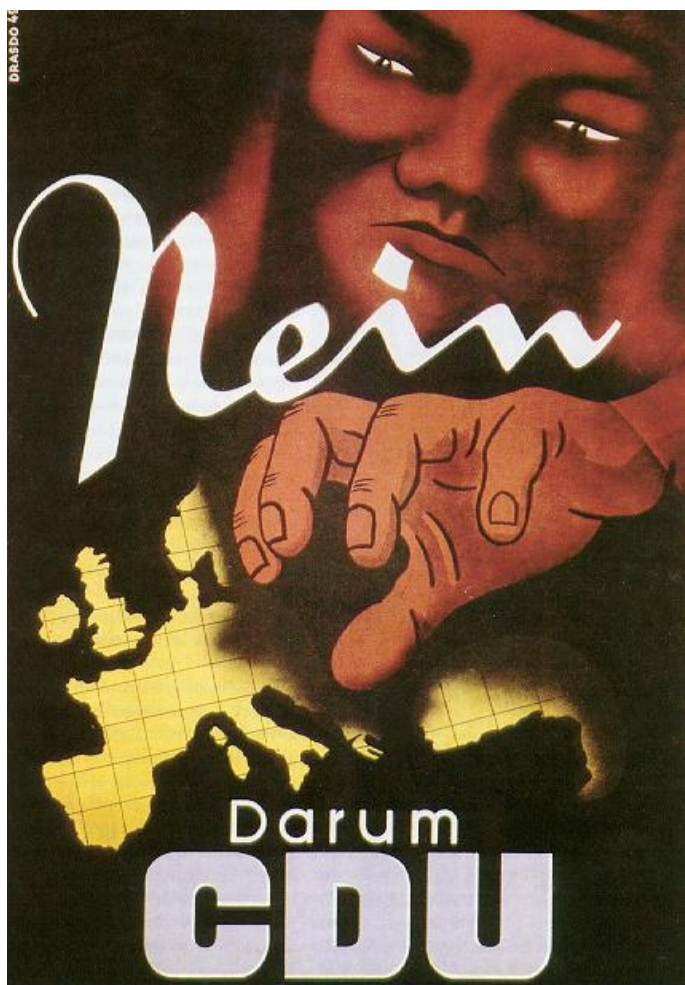
Pius Xü har ikke ubetinget fordømt forsvar ved krig og ikke engang direkte forbudt atomvåben som sådanne. Men han har knyttet betingelser til deres anvendelse, der sætter spørgsmålstegn ved deres tilladelighed og praktisk taget forbyder dem. »Det er ikke tilstrækkeligt at skulle forsvare sig mod en hvilken som helst uret, for at kunne anvende krigens voldelige middel. Når de skader, den bringer med sig, ikke tåler sammenligning med dem, man lider ved at finde sig i uret, da kan man være forpligtet til at finde sig i denne uret«, siger paven. »Hvis dette middel (ABC-krigen) helt unddrager sig menneskers kontrol, må dets anvendelse forkastes som umoralsk.« At en sådan kontrol med atomvåbnets virkninger ikke er mulig, er fastslået af eksperterne, og paven sagde selv i 1957 til en japansk delegeret: »Faktisk er atomvåbnenes ødelæggende magt blevet ubegrænset.« Ubegrænset og ukontrollerbar kommer ud på æt.

Det er på tide, at hele den katolske verden utvetydigt slutter sig til den sunde menneskeheds protest mod den moderne krigs vanvid og forbrydelse.

De borgerliges oprør mot tysk gjenopprustning - Fredsarbeid i Vesttyskland

Av Lise Lindbæk

EFTER et opphold i Vest-Tyskland på nesten to måneder, med utstrakte reiser og et utall samtaler med folk fra alle partier og samfunnslag, etter gjennomplyning av en uhyggelig mengde aviser og tidsskrifter samt et par dusin böger, — da er ett av de inntrykk som har nedfelt seg sterkest følgende: Tysklands ønske om fred stikker langt dypere og omfatter langt bredere samfunnslag enn man i utlandet er tilbøyelig til å tro. Hos mange er det kanskje en uendelig dyptgående krigstretthet som gjør seg gjeldende, — altså nærmest en slags passivitet; men i forbausende mange

tilfelle finner vi en aktiv og vaken fredsvilje som med mot og intelligens går inn for det syn at ingen større ulykke kunne tenkes enn en eventuell ny krig, — og at en gjenopprustning av Vest-Tyskland er et skritt på vei mot krig.

Vesttysk presses afhængighed af dollars.

MAN får ikke en klar oppfatning av dette ved å lese vesttyske aviser, og det av en meget enkel grunn: langt størsteparten av avisene og tidsskriftene finansieres direkte eller indirekte av amerikanerne. De fleste redaksjoner, trykkerier etc. la i ruiner etter 1945, og i mange måneder vårte den usannsynlige tingenes tilstand at det i Vest-Tyskland ikke ble trykt ett ord på tysk, skrevet av tyskere. Da det igjen gjaldt å skape mer normale forhold måtte avisene ha

penger for å få det tekniske apparat på fote igjen, og amerikanerne bevilget et lån på 15 millioner DM om jeg ikke husker feil. Det vil igjen si at langt den overveiende del av samtlige aviser og tidsskrifter skylder amerikanerne penger, — og skriver slik som amerikanerne vil. Det ble ganske vist betonet at avisene ikke skulle føle seg »politisk bunnet«, selvom de tok imot noen hundretusener; i virkeligheten er det klart at det består en sterk avhengighet, da lånet jo nödig skulle bli oppsagt igjen —. Den ytterst reaksjonasre avis »Flensburger Tageblatt« som raser mot den danske minoritet i Syd-Slesvig og for resten ikke er langt fra en rendyrket nazisme, — den mottok 300.000 DM av amerikanerne for å fortsette sin mildest tålt udemokratiske virksomhet. Jeg spurte redaktøren for den danskskrevne »Flensborg Avis« om han også hadde fått et lån? »Nei. Men vi ba heller ikke om det. Vi likte ikke betingelsene.« — Disse betingelser går blant annet ut på at amerikanerne har rett til kontroll med regnskapene —

Det fins noen ganske få dagsaviser i Vest-Tyskland som tör tale Washington midt imot: Nürnbergger Nachrichten, Aachen Nachrichten og til tider Frankfurter Allgemeine Zeitung som er en av de allerbedste aviser ikke bare i Tyskland, men sannsynligvis i Europa. — En hel del andre aviser gir plass for meningsutveksling også om det kritiske gjenopprustningsspørsmål, og tidsskrifter som Die Zeit og kanskje saerlig Die Gegenwart i Frankfurt forsöker å bringe en gjennomtrengende og ærlig analyse av den ytterst uoversiktlige situasjon. Det illustrerte tidsskrift »Der Spiegel« som utkommer i Hannover er ytterst forfriskende og meget godt orientert; helt uunnvaerlig for alle som vil forsöker å komme til bunns i avisjungelen. Eliers er de illustrerte tidsskrifter horribelt slette, og de allerfleste hetzer åpent til krig. — Om det i avisene tillates noen grad av diskusjon, så følger størsteparten av avisredaksjonene temmelig blindt parble fra U.S.A. Opinionsen blant folket gjør det derimot ikke, hvad bl. a. de ofte citerede Gallup-undersøgelser viser.

Helene Wessel — en politisk personlighed med moralsk mod.

DEN form for aktiv fredsbevegelse som har fått tak på de bredeste lag i Vest-Tyskland, er knyttet til to navn som fortjener å bli kjent över hele Europa: tidligere statsråd Dr. Gustav Heinemann, og Bundestagsabgeordnete (altså parlamentsmedlem) Helene Wessel. Dr. Heinemann var Adenauers innen-riksnjinister inntil 1950; han tilhörer C.D.U., — det katolske énhetsparti, altså Adenauers eget parti. Han gikk ut av regjeringen som protest mot Vest-Tysklands gjenopprustning, og mot den kjensgjerning at Adenauer ga forpliktende löfter til

amerikanerna uten først å sporre sine egne ministre — for nå slett ikke å snakke om Bundestag! Helene Wessel er parlamentarisk leder for det katolske Centrum-parti som sammen med det sirlige »Bayern-parti« danner den såkaldte federalistiske union, - de to partier har tilsammen 21 representanter i Bundestag.

I Bonn fikk jeg anledning til å tale inngående med Helene Wessel, og hun sørget siden for å skaffe meg en mengde materiale. Hun har hatt en usedvanlig karriere. Helene Wessel er født i Dortmund 1899, altså midt i Ruhr-distriktet, og har alltid vært varmt troende katolikk. Hun har vært aktiv i politisk og sosialt arbeid hele sitt liv; ble partisekretær for sentrum-partiet i Dortmund knap .17 år gammel. Fra 1928—1933 var hun medlem av den prøyssiske landdag. Hun har utgitt en rekke skrifter som nesten alle diskuterer sosialpolitiske spørsmål, hun har gjennomgått både handelsskole og en særlig skole for velferdsarbeidere. Hennes mest utpregede egenskap ved siden av et godt, klart og saklig hode turde vsere nettopp det moralske mot som så tragisk manglet i Tyskland under Hitler-tiden, og som i det hele tatt er langt sjeldnere hos dette besynderlige folk enn militært og fysisk mot; hun var av de meget få som i 1933 i Landdagen våget å stemme mot Görings fullmaktslov (Ermächtigungsgesetz). — Hun mistet samtlige hverv i 1933 da hun naturligvis av nazisterne med rette ble betraktet som »politisk upålitelig»; hun tok jobb i et sykehus hvor hun snart overtok en vesentlig del av administrasjonen; hennes timelønn oppgikk til 80 Pfennig, og hun sier selv at hun var glad når hun en sjelden gång greidde å tjene så pass som 100 Mark maneten! Samtidig ledet hun det store katolske velferdsarbeid for barn og ungdom, og hun vek ikke tilbake for å besøke syke i fengsler og konsentrasjonsleirer skjönt det nårsomhelst kunne ha kostet henne friheten selv. Fra 1945 har hun hele tiden stått i forgrunnen i det politiske liv.

De uløste sociale opgaver contra oprustningen.

I november 1951 dannet Helene Wessel og forhen-værende innenriksminister Dr. Gustav Heinemann det såkaldte »Notgemeinschaft für den Frieden Europas», — altså en slags redningskorps som skal gripe inn i den overhengende farlige situasjon vi befinner oss i. I styret sitter dessuten en tidligere kontre-admiral Ludwig Stummel, og en storindustriell rådgiver, Adolf Schou. Altsammen borgerlige mennesker som hverken det stygge ord »kommunist« eller selv det adskillig mer avblekete begrep »socialdemokrat« kan anvendes om.

De opprop som »Notgemeinschaft» utsender retter seg vesentlig til folk med borgerlig innstilling. La meg gjengi noen av Helene Wessels argumenten

»Det forlanges at Tyskland skal betale et opprustningsbidrag på 10.2 Milliarder Mark. Vi må vare klar over at dette i vår nåværende sosiale situasjon betyr en ydelse som sannsynligvis overstiger vare krefter. — La meg få minne om at vi ennda mangler 5 millioner boliger, og at det ennda hos oss er en halv million mennesker som bor i flyktningssleirer, — foruten dem som bor i ruiner og bunkers. La oss tenke på at vi har ca. en million krigsenker fra siste krig, og over 1 og en kvart million faderløse barn. Vi har 900.000 amputerte, og i vår republik (med 48 millioner innbyggere) lever 13 millioner av offentlig understøttelse. 1.4 millioner mennesker savnes.» —

»Det er blitt sagt meget både for og imot en tysk gjenopprustning, ut fra forskjellige synspunkter. Det er blitt påpekt at skönt det forlanges store forskuddsydelser av oss öppnar vi ingenlunde full suverenitet; det diskuteres hvorvidt eventuell innførelse av alminnelig verneplikt ikke strider mot grunnloven, og det tales om den enorme finansielle byrde som rustningene pålegger oss, og som uvegerlig må gå ut över vår levestandard og vår sosiallovgivning. — Hvor viktig alt dette enn i og for seg er, så förekommer det utslagsgivende synspunkt meg allikevel å veere hvorvidt en slik gjenopprustning öker tredschantene eller krigsmulighetene i verden.«
20 null. tyskere udleveres til »kommunistisk tyangsstyre«.

FRU WESSEL, Dr. Heinemann og deres meningsfeller fra alle partier (unntatt kommunister som de ikke vil ha med) understreker gäng på gäng at innordningen av Vest-Tyskland i en vestlig »forsvars-blokk« komplett vil sperre veien for den gjenforening av Tyskland som er hver tyskers mest brennende Önske. Den ytterst borgerlige schweiziske avis »Die Tat« skrev for kort tid siden: »Adenauer oppgir tanken på Tysklands samling til fordel for likeberettigelse.« Fru Wessel og med henne svaert mange andre tyske politikere syns ikke at den status som Vest-Tyskland ville öppna efter ratifisering av generalavtalen, kan karakteriseres som »likeberettigelse« eller »suverenitet«, — og hun mener at dette sikkert ville bety å sperre dören for de forhandlinger med Sovjet-Samveldet som al ene er i stånd til å skape en utvei på fredelig mate. I följge fru Wessels syn vil innlemmelsen av Vest-Tyskland i det atlantiske system vaere ensbetydende med å utlevere 20 millioner tyskere (i Öst-Tyskland) til »kommunistisk tvangsstyre«.

Det er meget som her kan veere gjenstand for diskusjon, og at kommunistene forkaster den siste definisjon er klart. Det som imidlertid sikkert er riktig er följende: Efter en ratifisering av generalavtalen vil mulighetene for forhandlinger mellom est og vest vaere praktisk tält lik null. — Fru Wessels og dr. Heinemanns aksjon har vakt en uhyre oppsikt, også i Öst-Tyskland og Öst-Berlin. Det går ikke en uke, ja, knap nok en dag, uten gigantiske möter og demonstrasjoner; selv i Vest-Berlin som er Mellom-Europas syke punkt, og hvor hysteri, svartebörs, dekadense og sikkert også oppriktig frihetsslengsel tar direkte psykopatiske former, -også der var det massetilströmning til fru Wessels og dr. Heinemanns möter som myndighetene forresten försökte å forhindre. — Da jeg snakket med fru Wessel hadde hun nettopp vaert i Holland hvor publikumstilströmningen hadde sprengt alle lokaler. Dr. Heinemann var samtidig i Bayern og holdt enorme friluftsmöter. — Nå har över 8 millioner mennesker i Vest-Tyskland skrevet under på protest mot gjenopprustningen; når man vet at det dertil kreves et visst moralsk mot, fordi alle underskriverne fluksens risikerer å stemples som »kommunister«, »medlöperer« eller mye annet feert, — da er det et imponerende tall. Og tallet vokser daglig.

I en kryssild af angrep fra regjeringen og kommunisterne.

DET viktigste ved denne aksjon er kanskje den å vise verden ät ikke bare kommunister snakker om og förlänger fred! La meg sitere dr. Heinemann: »Ett av vare möter i Hamburg ble ledet av en sosialdemokratisk senator, det andre av et framtreddende medlem af det Frie Demokratiske parti. (Det trediestörste parti i Bundestag, med 54 medlemmer.) I Kiel ble mötet ledet av direktören for et seminarium (presteskole) innen den Schleswig-Holstenske Kirke; i Bremen var mötelederen formann for legeföreningen, i Erlangen universitetsprofessor, i Marburg en kvinnelig rektor, i Dortmund en kjøpmann som sitter i styret for handelskammeret, — etc. etc. — Hvis alle disse mennesker skal kalles kommunister, — ja, da er jo Vest-Tyskland bolsjevisert!« — »Vi står i en kryssild mellom angrep fra kommunistene på den ene side, og fra Regjeringen på den annen side. Kanskje dette er det viktigste bevis for ät vi er på riktig vei?«

Dertil en stillferdig replikk: det er da bare aldeles udmerket ät også kommunistene tåler om fred! For det er jo dem man er redd for å komme i krig med — Kan man först bli enig om ät fredens bevarelse er det viktigste, --da blir man nok enig om andre og mindre vesentlige ting også.

La meg sitere en annen tysk stemme, nemlig den bekjente redaktör for Frankfurter Allgemeine Zeitung, Paul Sethe: »Et grunnleggende krav for alle som beskjeftiger seg med utenrikspolitikk må vaere å sette seg inn i motpartens psykologi. Forsöker vi her i Vest-Tyskland og i Vesten eliers å oppfylle dette krav?« — »Fra 1919 og utöver måtte det unge bolsjevikkstyre gäng på gäng se seg truet med fullstendig tilintetgjörelse fra de kapitalistiske regjeringer. I 1941 sto tyske divisjoner ikke långt fra Moskva. Nå skal det igjen oppstilles tyske divisjoner, utstyrt med amerikansk teknikk. Hvordan ville vi reagere hvis vi var kommunister og fikk höre slike nyheter?«

Det gjelder krig eller fred.

HERMED noen utdrag av Helene Wessels og Gustav Heinemanns »Opropp til det tyske folk.«

Krig löser ikke lenger noen problemer i verden. For oss ville en krig bety undergang. Tyskland ville være krigsskueplass. — Regjeringen tror — å kunne tjene freden ved å slutte seg til vestmaktenes militærforbunn.

Vi er derimot overbevist om at opprustning og innlemmelse av Vest-Tyskland ville bli skjebnesvanger.

Det store flertall av det tyske folk har en instinktiv motvilje mot gjenopprustning. Dette instinkt er riktig. Det er ikke bare folkets følelser, men også politisk forstand som umiskjennelig tåler mot en vest-tysk opprustning.

Vest-Tysklands opprustning ville ikke bane vei for likeberettigelse eller suverenitet: — hverken for Vest-Tyskland, eller for hele Tyskland. Bare en fredstraktat mellom alle de allierte seirherrer og et samlet, statsretslig og politisk sikret Tyskland kan gi oss en likeberettiget plass blant folkene.

Vest-Tysklands opprustning minsker ikke krigstaren, men gjør den større. Opprustningen øker den internasjonale spenning. Sovjet-Samveldet har 20 millioner tyskere som pant, og vil ikke uten videre finne seg i en vest-tysk opprustning.

Vest-Tysklands opprustning skaper ikke iorenüig av landet, men gjør jernteppet tettere. — Desto mer Vest- og Øst-Tyskland blir innlemmet i verdensmaktenes militæroppmarsj, desto mindre blir håpet om vårt lands gjenforening. -- I en borgerkrig ville det tyske folk og land gå til grunne, uanset utfallet.

Enhver mulighet til en rimelig forståelse må forsøkes. Vårt »Notgemeinschaft« ønsker å komme bort fra den ensidige fremstilling av tingene som nu preger vår presse og øvrige informasjon. Vi förlänger gjennomtenkt overveielse og åpen diskusjon.«

Dette program tåler for seg selv. Det understreker at »Notgemeinschaft« er uavhengig av alle politiske, konfesjonelle eller økonomiske band eller grupperinger, og bare arbeider for det ene formål. Til slutt et sitat av Abraham Lincoln som Helene Wessel gjerne anvender: det stammer fra 1861, altså for borgerkrigen: »I tilfelle av at dere bestemmer dere for krig, hva da? Dere kan ikke fortsette kampen evig, — og når dere efter store tap på begge sider og uten vinning for noen omsider innstiller kamphandlingene — da står de selvsamme gamle problemer stadig ulöst förän dere.«
Berlin, september 1952.

Lise Lindbæk.

Efterord ved Holger Terp

Der er efterhånden skrevet en hel del om den vesttyske fredsbevægelse. Meget af litteraturen herom er registreret i Holger Terps bibliografi *Peace in print* i Fredsakademiet¹⁶. Judith Wint-

16 <http://www.fredsakademiet.dk/library/paxbib/index.htm>

her beretter om fredsarbejdet i de to tysklænder under den anden kolde krig i Politik fra neden, ligeledes i Det danske Fredsakademi¹⁷.

Tidsskriftet Frit Danmark blev udgivet af foreningen med det samme navn og var i hele udgivelsesperioden 1943-1982 redigeret af den oprindeligt konservative redaktør Kate Fleron. Se Iben Vyffs biografi over Kate Fleron i Dansk Kvindebiografisk Leksikon¹⁸. Med baggrund i Koreakrigen bliver tidsskriftet Frit Danmark erklæret pacifistisk.

NATO har som organisation aldrig forsvaret demokratiet. Tværtimod. NATO har igennem hele den kolde krig støttet diktaturer og stater med meget lidt demokratisk tradition, eksempelvis Spanien, Portugal, Grækenland og Tyrkiet. Og forklaringen er den enkle, militærfolk betragter hinanden som kollegaer og i mange tilfælde deler de samme politiske anskuelser, at militærfolkene også er politikere eller politisk aktive og selv om militæret principielt er underlagt politikken i demokratiske lande, sikrer samarbejdet i det militær-industrielle politiske kompleks og den militære beslutningsproces at selv militærets politiske beslutninger kan blive og bliver klassificerede. Dette indebærer, at befolkningen i NATO-landene først får kendskab til beslutningerne lang tid efter de er truffet og i nogle tilfælde er ført ud i livet.

Til trods for dette forhold var der mange af NATOs planer som aldrig blev til noget.

Debatten om Europahæren viser, at store dele af den danske befolkning i 1954 ikke engang anede, hvad den var for en størrelse, men man så gerne vesttysklands optagelse heri også selv om det indebar en remilitarisering af Vesttyskland¹⁹. Politikerne og massemedierne var i denne periode ikke meget oplysende på det sikkerhedspolitiske område og debatten blev derefter. Det såkaldte sikkerhedspolitiske tomrum i Slesvig-Holsten viser, at datidens ansvarlige politikere var fem år efter den våbenteknologiske udvikling som kulminerer med opfindelsen, afprøvningen og produktionen af brintbomben. Militært og sikkerhedspolitisk forandrede brintbomberne alt, men enten evnede eller også ville politikere ikke forstå og acceptere dette. Det ville derimod fredsbevægelserne

Europahæren var et initiativ fra september 1950, efter Koreakrigen var brudt ud. Formålet med den såkaldte René Plevin-plan var at sikre stigende forsvarsudgifter, sammensmelte nationale militære enheder under en fælles politisk og militær ledelse samt ikke mindst inddrage Vesttyskland i militærpolitikken. For "selvom det amerikanske militær – og deres tyske kolleger – foretrak, at Tyskland blev medlem af NATO, foretrak både den tidligere britiske premierminister Winston Churchill i en tale i Strasbourg og den franske premierminister René Plevin²⁰ oprettelsen af en europæisk hær. Sammen med modellen for Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, som blev godkendt i 1951 mellem Belgien, Frankrig, Tyskland, Italien, Luxembourg og Holland, skulle der oprettes et europæisk forsvarsfællesskab (European Defence Community, EDC), og en europæisk hær lægges under EDC's højeste myndighed.", skriver Helga Haftendorn i tidsskriftet NATO-nyt i sommeren 2005²¹.

De stigende forsvarsudgifter blev til noget, både under Koreakrigen og senere under Vietnamkrigen. De europæiske NATO-lande kom dermed til at betale en del af regningerne for USA's krigsforbrydelser i de to krige helt op i 1980'erne, hvor politikere og de sikkerhedspolitiske eksperter brugte det meste af deres tid på at diskutere, hvor meget forsvarsudgifter-

17 <http://www.fredsakademiet.dk/library/politikfraneden.pdf>

18 <http://www.kvinfo.dk/side/170/bio/668/>

19 Uges Gallup nr. 7 1954, "En tredjedel af befolkningen har aldrig hørt om Europahæren", Offentliggjort 9. marts 1954. Citeret fra Dansk sikkerhedspolitik 1945-1962 : Den sikkerhedspolitiske debat.

<http://www.diis.dk/graphics/Publications/Books2005/Koldkrig/Kapitler/KK06.pdf>

20 <http://www.ena.lu/> og http://www.ena.lu/european_army_le_figaro_24_august_1951-020202351.html

21 <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue2/danish/history.html>

ne skulle stige. For at undgå denne diskussion er der indbygget en automatisk forøgelse af forsvarsbudgettet i EU's foreslåede forfatningstraktat. Så slipper det militær-industrielle, politiske kompleks helt af med det besværlige og uroskabende demokrati på dette område.

EDC blev ikke til noget, men ideerne herom afspejles i den nuværende EU politik.

Den multilaterale atomslagstyrke blev heller ikke til noget, og vesttyskerne fik heller ikke deres finger på aftrækkeren til kernevåbnene. Også her overhalede den teknologiske udvikling politikerne idet de interkontinentale raketter kom til at spille en afgørende rolle i militærpolitikken.

Det eneste som er forblevet uændret fra den kolde krig til nu er politikernes og militærets kritik af de fredsbevægelser og specielt pacifister der vil en ny politik. Bare det forhold, at man har set et billede af en af NATO-tilhængernes fjender gør straks fredsaktivisterne til påvirkningsagenter der kan isoleres politisk og rundt om i EU og NATO rammes af berufsverbot. Men til trods herfor kommer de nye urovækkende forandringer i samfundet, som Judith Winther udtrykker det, altid fra neden.

Kilder:

Frit Danmark, 1964:4-5 s. 5-8.

Problemer omkring dansk sikkerhedspolitik 1970 bilag s. 62-63

Udenrigsministeriets gråbog: Dansk sikkerhedspolitik gennem tyve år 1969 s. 69-74.

Frit Danmark, 1963:8 s. 2.

Indstik i Frit Danmark, 1963:7.

Frit Danmark, 1960:8 s. 14-15

Frit Danmark, 1952:7 s. 9-11 + s. 19

Genudgivet af Det danske Fredsakademi Januar 2009 som et led i dokumentationen af fredssagens historie. Scanning, noter, illustrationer og efterord ved Holger Terp.